

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ROMANO-CATOLICĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ - RELIGIE, CULTURĂ, SOCIETATE

TEZĂ DE DOCTORAT

Destine de preoți
ai Arhidecanatului Romano-Catolic de Maramureș,
în oglinda documentelor din arhivele Securității

REZUMAT

în engleză

Conducător științific:

prof. univ. dr. abil. Csiszár Klára Antónia

Candidat:

Giurgiu Daniel

Cluj Napoca

2025

THE DESTINIES OF PRIESTS OF THE ROMAN CATHOLIC ARCHDIOCESE OF MARAMUREȘ, IN THE MIRROR OF DOCUMENTS FROM THE SECURITATE ARCHIVES

Keywords: *Diocese of Satu Mare, Archdeaconry of Maramureș, Deanery of Sighet, Deanery of Baia Mare, persecuted priests, arrested priests, recruited priests.*

The Roman Catholic Diocese of Satu Mare, from its establishment in 1804 until the fall of the communist regime in 1989, went through several stages of consolidation in terms of its structure and composition. In this process, major historical and political events, both internal and external, of the 20th century played a crucial role. Each of the bishops and substitute ordinaries who led the Diocese contributed to the development and organization of religious life within the historical realities of their time.

The clergy who served in the parishes of the Archdeaconry of Maramureș during the first half of the 20th century had to endure the hardships of an era marked by poverty and continuous instability. Daily life was a constant struggle for survival, and priests not only faced material deprivation but also pressure from local authorities, which, rather than offering support, often exacerbated their difficulties. Moreover, by the late 1930s, priests had to carry out their pastoral duties in an environment marked by arrests and persecution.

The years of war that followed required them to be true shepherds, protecting and supporting their communities. Despite these hardships, their faith in God and their awareness of their mission became their anchor of resilience, strengthening the spiritual unity and hope of the communities they served.

The anti-Catholic measures of the late 1940s profoundly affected the religious life of the Diocese. The oppressive and persecutory policies resulted in the forced domicile of Bishop János Scheffler in Baia de Criș, his subsequent arrest, and the persecution or imprisonment of clergy members, from Substitute Ordinary Lajos Czumbel to parish priests, chaplains, and seminarians who remained loyal to the Holy See. Out of the 71 priests of the Diocese of Satu Mare, 19 were imprisoned, and Bishop János Scheffler died in prison.

This study, using personal files compiled by the former Securitate (secret police), focuses on the fates of 25 priests who served in the Archdeaconry of Maramureș. Ten

portraits depict priests who, due to their steadfast commitment to the diocesan leadership, became targets of political police surveillance. They were monitored under files labeled as the "Roman Catholic problem," the "evasion problem," or the "Hungarian national irredentist (Roman Catholic) problem." These priests were under surveillance for "hostile actions against the USSR," suspected "clandestine courier activities" between the Diocese of Alba Iulia and Satu Mare, their support for former Greek Catholic believers, or their refusal to accept the creation of a national Roman Catholic Church. From the mid-1960s onward, the Securitate intensified its focus on monitoring clerical activities, particularly youth catechesis, the "character and nature" of sermons delivered from the pulpit, and "suspicious relations with foreign entities."

Another ten brief profiles detail the experiences of priests, from Substitute Ordinary Lajos Czumbel to parish priests, chaplains, and seminarians, who endured communist imprisonment. Branded as "inconvenient adversaries," they were subjected to interrogations about diocesan priest networks, relationships with priests in Subcarpathian Ukraine, attitudes toward the Movement of Priests for Peace, or their spiritual assistance to Greek Catholics. They were tried individually or in groups for offenses such as public incitement, conspiracy against social order, high treason, or insubordination, resulting in various prison sentences or forced labor camp internments. Upon their release into "communist freedom," they remained under Securitate surveillance, always at risk of re-arrest.

The state's demand to control the activities of the Roman Catholic Church in Romania was also enforced through the creation of an extensive informant network, used as a strategy to monitor, intimidate, and suppress opposition within the Church. In the Diocese of Satu Mare, the Securitate recruited informants from both the laity to monitor clergy and from among the priests to oversee both parishioners and fellow clerics. This study presents the cases of five diocesan priests who collaborated with the Securitate. Some were coerced into collaboration through blackmail with compromising materials, while others, convinced of the "preventive" role of the Securitate, chose to actively support this structure out of loyalty. The information they provided allowed the political police to monitor clerical morale at the parish and deanery levels and to track individuals with "connections to the West." Some priests failed to provide valuable intelligence and were eventually discarded - such as one who lost credibility among both clergy and

believers -while others were reactivated when needed. A few remained active informants until the regime's fall in December 1989.

By presenting and analyzing the fates of 25 priests who suffered in various ways under the communist regime, this study demonstrates that their strength of character empowered them to continue their pastoral mission within their communities. The intelligence gathered by the Securitate enabled the state to exert control over religious life in the Archdeaconry of Maramureș and, by extension, the Diocese of Satu Mare.

This research not only illustrates how the clergy, despite lifelong harassment, maintained their identity, religious values, and loyalty to the Church, but also provides an insight into the life of the Diocese of Satu Mare during the communist period. These biographies and case files are not just personal histories - they serve as a lasting memory of clerics who, as servants of God, remained human among humans, fully aware of their calling and mission.

VI. LISTĂ BIBLIOGRAFICĂ

1. Surse arhivistice

Arhiva Centrului Internațional de Studii asupra Comunismului

- Proiect Recensământul Populației Concentraționare.1945-1989: nr. inv.: 3750, 8750, 8750, 5006, 5007, 6746, 6747, 3750, 20984, 26550, 26550, 26550, 30426, 37486, 40978, 42138, 44864, 52368, 54610, 56764, 59031, 60360, 61669, 62003, 62174, 63531, 68313, 73709, 73709.

Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității

- Fond Informativ, dosar nr. 3012; 0209464; 0209468; 0209472; 0209472; 0257298; 0257450; 0259505; 0375725; 0375725; 0963656; 0963656; 0965579; 0967398; 0968441; 0989985; 0989985; 989985; 0996442; 0998349; 0999130; 0999564; 09642020; 09642020; 09967713; 09967713; 0999133, vol. 1-4; 133629, vol. 1-2; 133629, vol. 1; 209484, vol. 1-3; 0209471, vol. 1-3; 0210593, vol. 1-2; 0257299, vol. 1-2; 0961002, vol. 1-2; 0963530, vol. 1-2; 0969384, vol. 1; 0998611, vol. 1-2.
- Fond Penal, 0001749; 0014152, vol. 1-2; 0032702, vol. 2; 0032793, vol. 1-4; 0077017; 0079305; 0311886, vol. 1; 0311886, vol. 2.
- Fond Rețea, 0002210; 0101326; 281177; 0286291; 0291160; 0303633, vol. 1-2; 0348637, vol. 1-3; 02491160.

Arhiva Diecezană și a Capitulului Diecezan Romano-Catolic de Satu Mare

- Fond Fișe personale - Qui nos Praecesserunt, cutia nr. 5.
- Fond Plébaniák, Satu Mare, neprelucrat.
- Fond Teologia, cutia nr. 4, 1905-1910.

Arhiva Protopopiatului Romano-Catolic a Parohiei Sighet

- Fond Parohia Sighet, cutia 46 (I, B), 1956-1958, 1972.

Arhiva Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței, Sighet

- Fond Represiunea asupra Bisericii, dosar Biserica Romano-Catolică

2. Historia Domus

Hisoria Domus Băile Borșa, 1922-1938, 1948-1958, 1967-1984.

Historia Domus Baia Sprie, 1925; 1931-1933.
 Historia Domus Băița, 1918-1947, 1959-1989.
 Historia Domus Coștiui, 1903-1969.
 Historia Domus „Cristos Rege”, 1943-1960, 1984-1990.
 Historia Domus Ferneziu, vol. I-II.
 Historia Domus Ocna Șugatag, 1907-1963.
 Historia Domus a Piaristilor din Sighet, 1947.
 Historia Domus Seini, 1979-1989.
 Historia Domus Sighet, 1930-1938, 1940-1948.
 Historia Domus „Sfânta Treime”, 1936-1990.
 Historia Domus Vișeu de Sus, 1920-1939.

3. Șematism

Ilyés, Csaba (cord.), *A Szatmári Egyházmegye Jubileumi Sematizmusa*, Satu Mare, f.e., Satu Mare, 2006.
Schematismus Centanarius. 1804-1904, Satu Mare, Editura Pázmány-Sajtó, 1904
Schematismus Cleri Almae Diocesis Szathmárinensis ad Annum Jesu Christi 1864, Satu Mare, 1864.

4. Mărturii de istorie orală

Informații orale oferite de Nuber Imre, Baia Borșa, septembrie 2024.
 Informații orale oferite de P.ZS., Baia Mare, 17 octombrie 2022.
 Informații orale oferite de Szpicsuk Péter, Baia Borșa, ianuarie 2025.
 Mărturie de istorie orală, pr. Schupler Tibor, 12 februarie 2025.
 Mărturie de istorie orală, pr. Skurka Dezső, 13 ianuarie 2025.
 Mărturie de istorie orală, pr. Vizauer Ferenc, 27 februarie 2025.

5. Monografii de specialitate

300 éves a nagybányai Szentháromság-templom. Egy templom és közösségének 300 éve, Baia Mare, f.e., 2020.
 Admaczyk, Bogdan OMFConv, *Isten szolgája P. Kelemen Didák élete és tiszteletének kibontakozása*, Bratislava, Editura Madács, 2014.

Anghel, M. Ion (coord.), *Tratatul de la Trianon. Document esențial care stă la baza Marii Uniri*, București, Editura Pro Universitaria, 2021.

Baier, Hanelore (ed.), *Deportarea etnicilor germani din România în Uniunea Sovietică*, Sibiu, Forumul Democrat al Germanilor din România, 1994.

Bank, Barbara, Kovács, Attila Zoltán (eds.), *Trianon - A diktátum teljes szövege*, Szentendre, Editura Erdélyi Szalon, 2022.

Banu, Florian, Țăranu, Liviu (coord.), *Securitatea. 1948-1989. Monografie*, vol. I, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2016.

Bășca, George (coord.), *Fragmente din istoria Maramureșului*, Sighet, f.e., 1931.

Bălan, Ion, *Regimul concentraționar din România 1945-1964*, București, Editura Fundației Academia Civică, 2000.

Bejenaru, Liviu Marius, Țăranu, Liviu (coord.), *Securitatea. 1948-1989. Monografie*, vol. II, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2023.

Birtz, Mircea Remus, *Cronologia ordinarilor diecezeni greco-catolici (Uniți) 1948-1989. Încercare de reconstituire*, Cluj-Napoca, Editura Napoca-Star, 2007.

Bodeanu, Denisa, Novák, Csaba Zoltán, *Az elnémult harang. Egy megfigyelés története, Pálfi Géza élete a Securitate irataiban*, Miercurea Ciuc, Editura Pro-Print, 2011.

Bodeanu, Denisa, *O rază de speranță în întuneric. Ajutoarele primite din străinătate de cultele religioase din România în anii 70-80*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2018.

Bozgan Ovidiu, *România versus Vatican. Persecuția Bisericii Catolice din România comunistă în lumina documentelor diplomatice franceze*, București, Editura Sylvi, 2000.

Bozgan Ovidiu, *Cronica unui eșec previzibil. România și Sfântul Scaun în epoca pontificatului lui Paul al VI-lea (1963-1978)*, București, Editura Curtea Veche, 2004.

Bucur, Ioan-Marius, Stan, Lavinia, *Persecuția Bisericii Catolice din România. Documente din Arhiva Europei Libere 1948-1960*, Târgu Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2005.

Bucur, Ioan-Marius, *Culpa de a fi greco-catolic. Procesul episcopului Alexandru Rusu (1957)*, Cluj-Napoca, Editura Argonaut&Mega, 2015, p. X.

Bucur, Ioan-Marius, *Din istoria Bisericii Greco-Catolice. 1918-1953*, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2003.

Bura, László, Sakkfigurák. *A Scheffler János - Bogdánffy Szilárd koncepciók kirakatper*, Miercurea Ciuc, Editura Status, 2012.

Cseh, Sándor, *Apor püspök vértanúhalála*, Budapest, Editura Alterra, 1997.

Csirák, Csaba, *Áldozatok Püspöke. Dr. Boromisza Tibor*, Editura EuroPrint, 2018.

Csiszár, Klára Antónia, *Megújult lendülettel. A szatmári jezsuiták története a 19-20. században*, Jezsuita Kiadó, 2015.

Deletant, Dennis, *Ceaușescu și Securitatea. Constrângere și disidență în România anilor 1965-1989*, București, Editura Humanitas, 1998.

Deletant, Dennis, *România sub regimul comunist*, București, Editura Fundației Academia Civică, 2010.

Deletant, Dennis, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu Dej și statul polițienesc 1948-1965*, Iași, Editura Polirom, 2001.

Dobeș, Andrea (ed.), *Rezistența prin rugăciune. Călugări și preoți romano-catolici în închisorile comuniste*, București, Editura Fundației Academia Civică, 2023.

Dobeș, Andrea, *Spații carcerale în România comunistă. Penitenciarul Sighet 1950-1955*, vol. I-II, Cluj Napoca, Editura Argonaut, 2021.

Doboș, Dănuț (coord.), *Catolicii din Popești-Leordeni. Istorie și credință. Monografii*, București, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, 2007.

Doboș, Dănuț, *Viața și martiriul preotului Dumitru Matei*, Iași, Editura Sapienția, 2023.

Dobre, Florica (coord.), *Securitatea. Structuri - cadre. Obiective și metode, vol. II (1967-1989)*, București, Editura Enciclopedică, 2006.

Filipașcu, Alexandru, *Istoria Maramureșului*, Baia Mare, Editura Gutinul, 1997.

Fodor, József, *A nagyváradi egyházmegye ideiglenes főpásztorai a XX. században*, Cluj Napoca, Editura Gloria, 2008.

Giurescu, C. Dinu (coord.), *Istoria României în date*, București, Editura Enciclopedică, 2010.

Godó, Mihai, *Iezuit. Nu câinele comuniștilor! Surâsul nedeținutului*, Oradea, Editura Ratio et Revelatio, 2014.

Heinrich, Ferenc, *Secole în lumina și umbra Piscului Igniș. Monografia localității Ferneziu. 1142-2020*, Baia Mare, f.e., 2022.

Hetényi, Varga Károly, *Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékében*, Abaliget, Editura Lámpás, 1992.

Ion, Virginia (ed.), *Christus vincit sau despre puterea credinței în închisorile comuniste. Sora Clara (Catrina Laslău) în dialog cu Aurora Sasu*, București, Editura Fundației Academia Civică, 2023.

Ionescu-Gură, Nicoleta, *Stalinizarea României. Republica Populară Română 1948-1950: transformări instituționale*, București, Editura All, 2005.

Jakubinyi, György, Melega, Péter, *A máramarosszigeti római katolikus papság névtára (1804-től)*, Cluj Napoca, Editura Verbum, 2012.

Jonica, Xénia, *A 20. századi ferences népmisszió története, különös tekintettel a ferencesek pasztorációjára*, Teză de doctorat susținută în 2021. Manuscris.

Koltai, András, Orosz, Krisztófer Levente, *Üzenetek a máramarosi végekről. Kádár József piarista beszámolói és emlékezései (1945-1992)*, Budapest-Máramarossziget, f.e., 2014.

Lessenyey, Ferencz, *A Szatmári Püspöki Egyházmegye Szent Éve. 1904*, Satu Mare, 1905.

Manoilescu, Mihail, *Dictatul de la Viena. Memorii iulie-august 1940*, București, Editura Enciclopedică, 1991.

Martiri pentru Hristos din România în perioada regimului comunist, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2007.

Marton, József, *A gyulafehérvári római katolikus egyházmegye a 20. században*, Miercurea Ciuc, Editura Pro-Print, 2014.

Matieș, Stănică OMFConv., *Frații franciscani minoriți în Baia Mare (1983-2020)*, Baia Mare, Editura Surorilor Lauretane, 2020.

Melega, Péter, Várady, Lajos (eds.), *Szatmárnémeti 1944. szeptember 16*, Satu Mare, Editura Idea Studio Kft., 2012.

Moraru, Camelia, Neagu, Laura, Moraru, Constantin, Neagu, Constantin, Dincă, Claudiu, Zamfir, Ioana (eds.), *Stenogramele ședințelor Biroului Politic și ale Secretariatului Comitetului Central al PMR 1949*, vol. II, București, Arhivele Naționale ale României, 2003.

Nastasă, Lucian (ed.), *Minorități etnoculturale. Mărturii documentare. Maghiarii din România (1945-1955)*, vol. I, Cluj Napoca, Editura Centrului de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, 2002.

Oprea, Marius, *Bastionul cruzimii. O istorie a Securității. 1948-1964*, Iași, Editura Polirom, 2008.

Orosz, Krisztofer Levente, *A Máramaroszigeti római katolikus esperesi kerület története 1940-1948*, Sighetu Marmăției, Editura Aska, 2021.

Păiușan, Cristina, Ciuceanu Radu, *Biserica ortodoxă română sub regimul comunist 1945-1989*, vol. I, București, Editura INST, 2001.

Pintilescu, Corneliu, *Justiție militară și represiune politică în România comunistă (1948-1956). Studiu de caz: activitatea Tribunalului Militar Cluj*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2012.

Pop, Valer, *Bătălia pentru Ardeal*, București, Editura Colosseum, 1992.

Pușcaș, Vasile, *Dictatul de la Viena. Transilvania și relațiile româno-ungare (1940-1944)*, Cluj-Napoca, 2020.

Radosav, Doru, *Donbas. O istorie deportată*, Ravensburg, f.e., 1994.

Roske, Octavian, (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea. F-O*, vol. II, București, Editura INST, 2012.

Rusan, Romulus (ed.), *Cartea morților din închisori, lagăre și deportări*, București, Editura Fundației Academia Civică, 2013.

Rusan, Romulus, *Cronologia și geografia represiunii comuniste în România. Recensământul populației concentraționare. 1945-1989*, București, Editura Fundației Academia Civică, 2007.

Rusu, Viorel, Pop, Lucia, Botiș, Ioan, *Baia Mare, oraș liber regal. Vestigii și mărturii istorice medievale*, Baia Mare, Editura Eurotip, 2013.

Sarány, István, *Erdélyi Fioretti. Ferencesek kényszerlakhelyen*, Miercurea Ciuc, Editura Pallas-Akademia, 2010.

Sipos, Ferenc, *A szatmári egyházmegye története*. vol. I-IV. Manuscris.

Suciu, Coriolan, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, vol. I, București, Editura Academiei RSR, 1967.

Șerban, Raoul, *O viață de artist între München și Maramureș (Hollósy Simon)*, ediția a II-a adăugită și revizuită, București, Editura Meridiane, 1996.

Știrban, Codruța Maria, Știrban, Marcel, *Din istoria Bisericii Române Unite (1945-1989)*, Satu Mare, Editura Muzeului Sătmărean, 2000.

Tamás, Lönhárt, *Uniunea Populară Maghiară în perioada instaurării regimului comunist în România: (1945-1948)*, Cluj Napoca, Editura Argonaut, 2008.

Tempfli, Imre (coord), *A szatmári egyházmegye története a kezdetektől*, Satu Mare, Editura Profundis, 2025.

Tempfli, Imre, *Börtön világ a kommunista Romániában (1945-1964)*. Pakocs Károly. *Háromszáz nap a föld alatt*, Satu Mare, Editura Euro Print, 2019.

Tempfli, Imre, *Sárból és napsugárból. Pakocs Károly püspöki helynök élete és kora 1892-1966*, Budapesta, Editura METEM, 2002.

Tempfli, Imre, Sipos Ferenc, *A Szatmári Római Katolikus Egyházmegye írópapjai*, Satu Mare, Editura Euro Print, 2000.

Tismăneanu, Vladimir, Dobrinco, Dorin, Vasile, Cristian (eds.), *Raport final*, București, Editura Humanitas, 2007.

Totok, William (ed.), *Episcopul, Hitler și Securitatea. Procesul stalinist împotriva „spionilor Vaticanului” din România*, Iași, Editura Polirom, 2009.

Út a vértanúsághoz. Bogdánffy Szilárd emlékkötet, vol. I, Oradea, Episcopia Romano-Catolică, 2011, p. 30.

Vasile, Cristian, *Între Vatican și Kremlin. Biserica Greco-Catolică în timpul regimului comunist*, București, Editura Curtea Veche, 2003.

Vladimir, Ghika, *Fratelui meu din exil. Epoca stalinistă în România în scrisorile Monseniorului Vladimir Ghika, prinț, preot și martir*, Târgu Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2008.

6. Studii și articole

Bodeanu, Denisa, „Starea de spirit a preoțimii din dieceza de Alba Iulia după eliberarea episcopului Márton Áron (ianuarie 1955)”, în: *Caietele CNSAS. Cultele religioase în România comunistă*, Anul IX, nr. 1-2 (17-18)/2016, București, Editura CNSAS, pp. 251-275.

Bozgan, Ovidiu, „Nunțiatura Apostolică din România în anii 1948-1950”, în: *Biserică, putere, societate. Studii și documente*, București, Editura Universității din București, 2001, pp. 130-154.

Bozgan, Ovidiu, „Rezistență, represiune, destindere iluzorie: Biserica romano-catolică în România comunistă”, în: *Dosarele istoriei*, an VII (2003), nr. 9, pp. 44-47.

Bura, László, „A szatmári római katolikus egzhátmegye 1945-1956 között: az egyház Rómától való elszakításának kísérlete”, în: *Magyar egyháztörténeti vázlatok*, 2000 (12), nr. 1-4, Szeged, METEM, pp. 163-181.

Bura, László, „Dieceza de Satu Mare în perioada 1948-1989”, în: Dănuț Doboș (coord.), *Biserica romano-catolică din România în timpul prigoanei comuniste (1948-1989)*, Iași, Editura Sapienția, 2008, pp. 83-97.

Catalan, Gabriel, „Prigoana anticatolică în România între 1949-1953. Arestări și procese ale unor clerici și credincioși”, în: Romulus Rusan (ed.), *Analele Sighet 7: 1949-1953. Mecanismele terorii*, București, Editura Fundației Academia Civică, 1999, pp. 118-124.

Chiaburu, Elena, „Recvirarea clopotelor transilvane în timpul primului război mondial”, în: *Acta Musei Porolissensis. Seria Istorie și Etnografie*, XXXIX, Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă, 2017, pp. 127-137.

Cosmovici, Emanuel Apostol, „Lichidarea Bisericii Greco-Catolice în 1948. Răspunsul Episcopatului”, în: *Caietele CNSAS. Cultele religioase în România comunistă*, Anul IX, nr. 1-2 (17-18)/2016, București, Editura CNSAS, pp. 79-165.

Dobeș, Andrea, „Canonicul Czumbel Lajos în dosarele Securității. 1950-1967”, în: *Revista Arhivei Maramureșene*, nr. III, Baia Mare, 2010, pp. 235-257.

Doboș, Dănuț, „Biserica Romano-Catolică din România în anii regimului comunist (1948-1989)”, în: Dănuț Doboș, Petru Ciobanu (eds.), *Biserica și istoria. Rezistența prin credință*, vol. I, Iași, Editura Sapienția, 2021, pp. 117-168.

Dorin, Dărăban, „Acțiunea de deportare a șvabilor sătmăreni-1945”, în: *Studii și comunicări*, XIV, Satu Mare, Muzeul Județean de Artă, 1997, pp. 276-282.

Dragoste, Florin-Dorel, „Situația etnică și confesională a Maramureșului în perioada interbelică”, în: *Revista Arhivei Maramureșene*, anul IX, nr. 9, Baia Mare, 2016, pp. 215-229.

Gheorghe, Georgeta, „Despre Constituția din 1948”, în: Romulus Rusan (ed.), *Analele Sighet 6: Anul 1948. Instituționalizarea comunismului, 1998*, București, Editura Fundației Academia Civică, 1998, pp. 83-97.

Giurgiu, Daniel, „O istorie a vieții și activității canonicului dr. Czumbel Lajos (1897-1967)”, în: Csiszár Klára Antónia (ed.), *Nemzetközi doktoránduszkonferencia tanulmánykötete*, Cluj Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2024, pp. 101-119.

Ionescu-Gură, Nicoleta, „II. Internarea persoanelor în coloniile de muncă și batalioanele de muncă. Studiu de caz: Internarea în coloniile de muncă a persoanelor care au deținut diferite funcții în fostele partide burgheze în baza ordinului DGSS nr. 490 Cabinet din 9 august 1952”, în: *Caietele CNSAS*, Anul VIII, nr. 1(15)/2015, București, Editura CNSAS, 2016, pp. 85-151.

Marton, József, „Arhidieceza de Alba Iulia între anii 1948-1989”, în: Dănuț Doboș (coord.), *Biserica Romano-Catolică din România în timpul prigoanei comuniste. 1948-1989*, Iași, Editura Sapienția, 2008, pp. 8-21.

Marton, József, „Istoria Diecezei de Alba Iulia între anii 1948-1990”, în: *Crâmpoie din istoria Bisericii Romano-Catolice din Transilvania*, Iași, Editura Sapienția, 2021, pp. 31-52.

Marton, József, „Pregătirea și educarea preoților în Seminarul de la Alba Iulia”, în: *Crâmpoie din istoria Bisericii Romano-Catolice din Transilvania*, Iași, Editura Sapienția, 2021, pp. 66-79.

Marton, József, „Relația excelenței sale Márton Áron cu cardinalii greco-catolici ai României, în: *Crâmpoie din istoria Bisericii Romano-Catolice din Transilvania*, Iași, Editura Sapienția, 2021, pp.137-154.

Nagy, Mihály Zoltán, „A Román Egzyházyügyi Hivatal Irattárának hasznósithatosága az egyháztörténeti kutatásokban”, în: Varga Szabólc, Vértési Lázár (coord.), *Az 1945 utáni magyar katolikus egyháztörténet új megközelítései*, Pécs, Editura PHF, 2007, pp 111-135.

Neagoe-Pleșa, Elis, Pleșa, Liviu, „Culte neoprotestante din România în perioada 1975-1989”, în: Adrian Nicolae (coord.), *Partidul, Securitatea și Cultele, 1945-1989*, Editura Nemira, București, 2005, pp. 350-394.

Orosz, Krisztofer Levente, „200 de ani de la construirea casei parohiale romano-catolice din Sighet”, în: *Acta Musei Maramorosiensis*, XIV-XV (2018-2019), Sighetu Marmăției, f.e., 2019, p. 201.

Petcu, Adrian Nicolae, „Activitatea Departamentului Cultelor în atenția Securității (1970-1989)”, în: *Caietele CNSAS*, Anul II, nr. 2(4)/2009, București, Editura CNSAS, 2010, pp. 69-121.

Petcu, Adrian Nicolae, „Ministerul Cultelor și slujitorii altarului în anii democrației populare”, în *Pro Memoria. Revistă de istorie Ecclesiastică*, nr. 3/2004, București, Editura ARCB, pp. 295-341.

Petcu, Adrian Nicolae, „Împuternicitul de culte - între conformism și asigurarea libertății religioase”, în: *Caietele CNSAS*, Anul VI, nr. 1-2, 11-12/2013, București, Editura CNSAS, pp. 7-82.

Roske, Octavian, „Accente în strategia colectivizării. Articolul 209 Cod Penal”, în: *Arhivele Totalitarismului*, II, nr. 1-2, București, Editura INST, 1994, pp. 277-284.

Someșan, Maria, Iosifescu, Mircea, „Legile din 1948 pentru reforma învățământului”, în: *Analele Sighet 6: Anul 1948. Instituționalizarea comunismului*, 1998, București, Editura Fundației Academia Civică, 1998, pp. 439-443.

Tempfli, Imre, „A katolikus egyház Romániában a kommunizmus ideje alatt (1945-1990)”, în: *Magyar Egyháztörténeti vázlatok*, 2014/1-4, Szeged, Editura METEM, 2015, pp. 60-121.

Tempfli, Imre, „A szatmári egyházmegye története 1918 és 1923 között”, în: Zombori István (ed.), *Trianon és az egyházak*, Budapest, Editura METEM, 2023, pp. 107-153.

Tököly, Robert C., „Primarii oraşului Baia Mare în perioada 1919-1950. Cronologie şi câteva date personale”, în: *Revista Arhivei Maramureşene*, anul VII, nr. 7/2014, Baia Mare, pp. 113-127.

Turcuş, Şerban „Sfântul Scaun şi dezavuarea doctrinei Coroanei maghiare în contextul Tratatului de la Trianon (documente din anii 1919-1921)”, în: Vasile Puşcaş, Ionel N. Sava (eds.), *Trianon, Trianon. Un secol de mitologie politică revizionistă*, Cluj-Napoca, Editura Şcoala Ardeleană, 2021, pp. 241-265.

7. Resurse internet

Cosmovici, Emanuel, *Mărturia pr. Hieronymus Menges despre Monseniorul Vladimir Ghika la Uranus şi Jilava (1952-1954)*, disponibil online pe <https://remusmirceabirtz.files.wordpress.com/2013/01/cosmovici-menges-ghika.pdf>, accesat la 15 martie 2025.

Dancu, Pál, *Az 1944. Évi háborús események a szatmári egyházmegye területén*, disponibil online pe https://biblioteca-digitala.ro/reviste/satu-mare/22-24-2-Studii-si-Comunicari-2005-2007-istorie_191.pdf, accesat la 5 martie 2023.

Dragoş, Hojda, *Oraşe dispărute din România: Localităţile dispărute ale Maramureşului*, disponibil online pe https://adevarul.ro/stiri-locale/baia-mare/orase-disparute-din-romania-localitatile-1615712.html#google_vignette, accesat la 12 februarie 2025.

Gyászjelentések, disponibil online pe <https://www.szatmariegyhazmegye.ro/media/images/web/Papok2022/gyaszjelentések/>, accesat la 12 iulie 2024.

Ilieş, Antonel-Aurel, *Petru Tocănel*, disponibil online pe <http://www.ercis.ro/actualitate/viata.asp?id=20041026>, accesat la 7 iulie 2016.

Index de termeni şi abrevieri cu utilizare frecventă în documentele Securităţii, disponibil online pe <http://www.cnsas.ro/documente/arhiva/Dictionar%20termeni.pdf>, accesat la 17 martie 2025.

Schupler Tibor, *Kivándorlás és megmaradás - kihívás az egyház számára (2)*, disponibil online pe <https://epa.oszk.hu/00900/00939/00073/text.htm>, accesat la 12 ianuarie 2024.

Stănescu, Mircea, *Destine în nomenclatura comunistă: Gavrilă și Eva Birtaş*, disponibil online pe <http://mircea-stanescu.blogspot.ro/2010/11/destine-in-nomenclatura-comunista.html>, accesat la 24 septembrie 2024.

http://www.cnsas.ro/documente/cadrede_securitatii/, accesat la 2 martie 2024.

<http://www.ercis.ro/dieceza/preoti/raposati>, accesat la 12 februarie 2025.

<http://www.protopopiatulsighet.ro/ocna-sugatag.html>, accesat la 23 ianuarie 2024.

<https://episcopiammsm.ro/psic.htm>, accesat la 23 noiembrie 2023.

<https://ersekseg.ro/hu/papiadatlap/448>, accesat la 12 februarie 2025.

<https://lexikon.katolikus.hu>, accesat la 12 martie 2025.

<https://szaleziak.hu/>, accesat la 25 septembrie 2023.

<https://www.memorialsighet.ro/bogdanffy-szilard/>, accesat la 13 ianuarie 2024.

<https://www.memorialsighet.ro/dumitru-sandu-matei/>, accesat la 12 martie 2025.

<https://www.memorialsighet.ro/jakab-antal/>, accesat la 5 martie 2025.

<https://www.pelifoldszentkereszt.hu/>, accesat la 25 septembrie 2023.